

MORENPBIZ.

More Natural Product Business by Enhanced Quality and Energy Efficiency of Drying

<https://tki.centria.fi/hanke/morenpbiz/1936>

Sisältö

Kuivureiden päivittäminen

Hukkaenergian hyödyntäminen

Kuivureiden parannus taloudellisesti

Kuivureiden ja lämpötilojen
vaikutus laatuun & väriin

Kaappikuivurien päivitys

- Yleisin kaappikuivuri luonnontuoteyrityksissä on maatalorakas, joka on pääosin käytettynä hankittu laite
- Laiska termostaatti, joka aiheuttaa suuret lämpötilavaihtelut
→ tarvitsisi uuden ja herkemmän
- Kaikkiin lämpövastuksiin termostaattiohjaus, nyt vain yksi kolmesta säätyy termostaatin avulla
- Useissa laitteissa vastukset ja puhaltimet saman kytkimen takana, mikä vaikeuttaa kaapin lämpöolojen ja ilmanvaihdon tarkoituksenmukaista säätöä.
- Suosittelemme sähköasentajan palveluiden käyttöä!

MORENPBIZ.

Kuivurien päivittäminen

Puhaltimen ja lämpöelementin mitoittaminen kuivurin toimivuuden ja energiatehokkuuden kannalta tärkeää

Yleisin ongelma: Liian suuri ilman nopeus, eli liian tehokas puhallin!

- Kuivumisen kannalta 0,14 – 0,2 m/s on riittävä ilman nopeus kuivurilaatikossa.
- Mitoitukseen kannattaa käyttää asiantuntijaa.
- Hankkeessa tehtyyn ohjeeseen voit käydä tutustumassa

<https://virtaaluonnosta.wordpress.com/2020/11/15/kasvi-kuivurin-lampotehon-tarpeen-arviointi/>

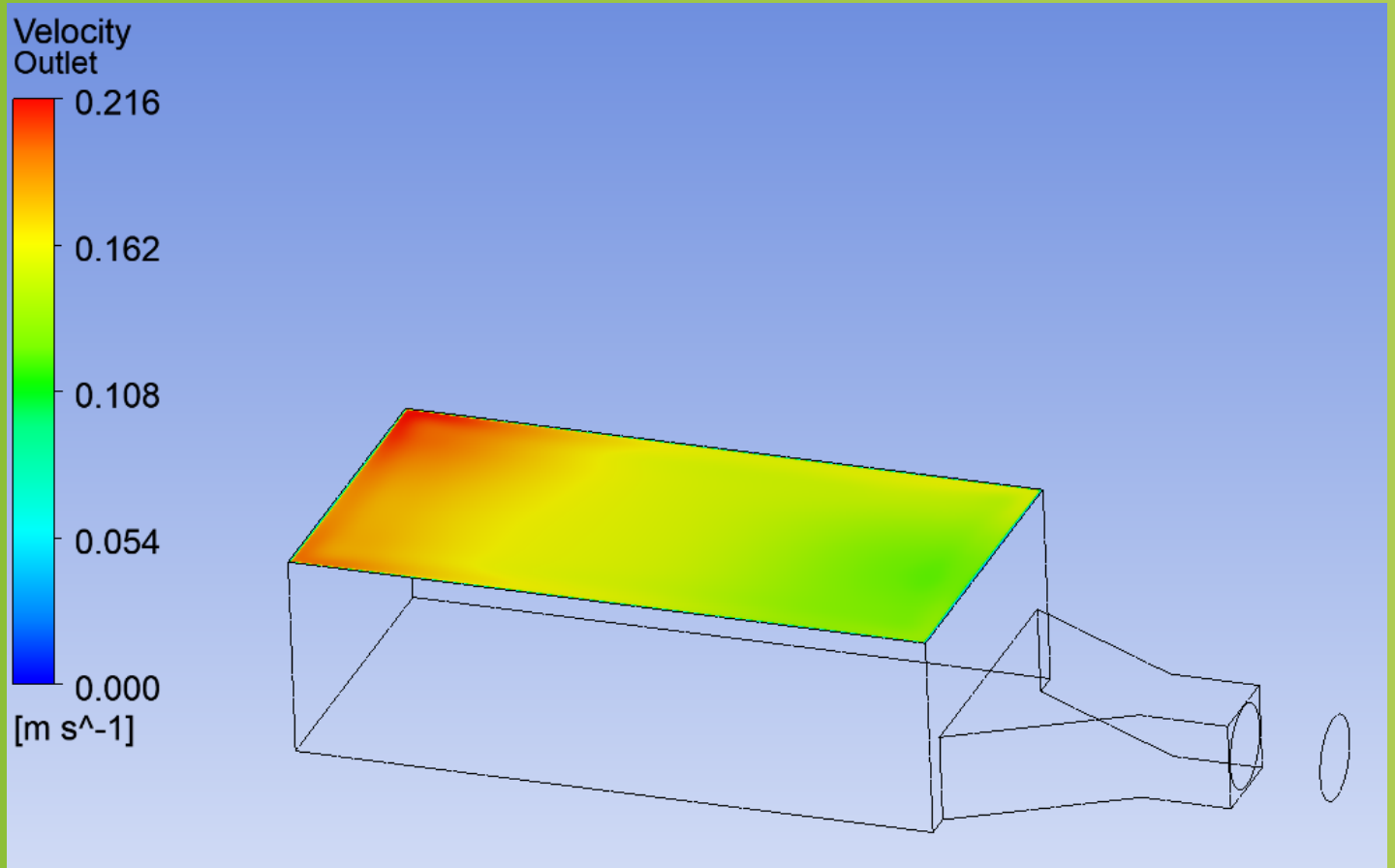

Lavakuivurien päivittäminen

Ongelmana ilman epätasainen jakautuminen lavakuivureissa

Kuivuminen nopeinta
kuivurin perälaudan edessä
ja hitainta edessä

Lavakuivureihin pitää
rakentaa ilmalle lisää
”sokkeloa”, jotta kuivumista
tapahtuisi tasaisemmin.

Ilman nopeuden mittaaminen

- Meillä käytössä kuumalanka-anemometri
- Kysy lainaksi ammattikorkeakoulujen lvi-yksiköistä!

Pari esimerkkiä ilmaohjureista:

- Filmivanerista tehty reikälevy vähentämään kuivurin peräosan ilmamäärää
- Erilaiset rimat ja vanerilevyt kuivurin ilmakanavan etuosaan

Elomestari Oy:n
”paranneltua” turvekuivuria
testattiin kesällä
Norrbottens Destillerissä.

Kuivattavana mesiangeron
kukkivaa versoa:

- Kanavapuhallin 60 W
- Lämmittimenä 1,5 kW rakennuslämmitin
- Kuivauslämpötila < 40 °C
- Ilman nopeudet 0,15 – 0,2 m/s

MORENPBIZ.

Vinkki kuivaamista suunnittelevalle: leipomolaatikkokuivuri

- Rakenna filmivanerista ilmakehänava, jonka kanteen leipomolaatikon pohjankokoiset reiät
- Kuivauslaatikoiksi esim. Zymotekin kiinteäreunaiset leipomolaatikot á 6 € + rahti
- Rakennuslämmittimen lämmönlähteeksi
- Kanavapuhallin, jossa kierroslukua voi säätää
- Lainaa ilmavirtamittari ammattikorkeakoulujen LVI-yksiköiltä
Esim. kuumalanka-anemometri (550 - 660€)
- Säädä ilmavirta kuivurissa tasaiseksi ohjureilla (kokeilua!)
- Digitaaliset lämpötila- ja ilmankosteusanturit laaduntarkkailun avuksi (data siirrettävissä tietokoneelle)
Esim. Clas Ohlson < 20€/kpl.

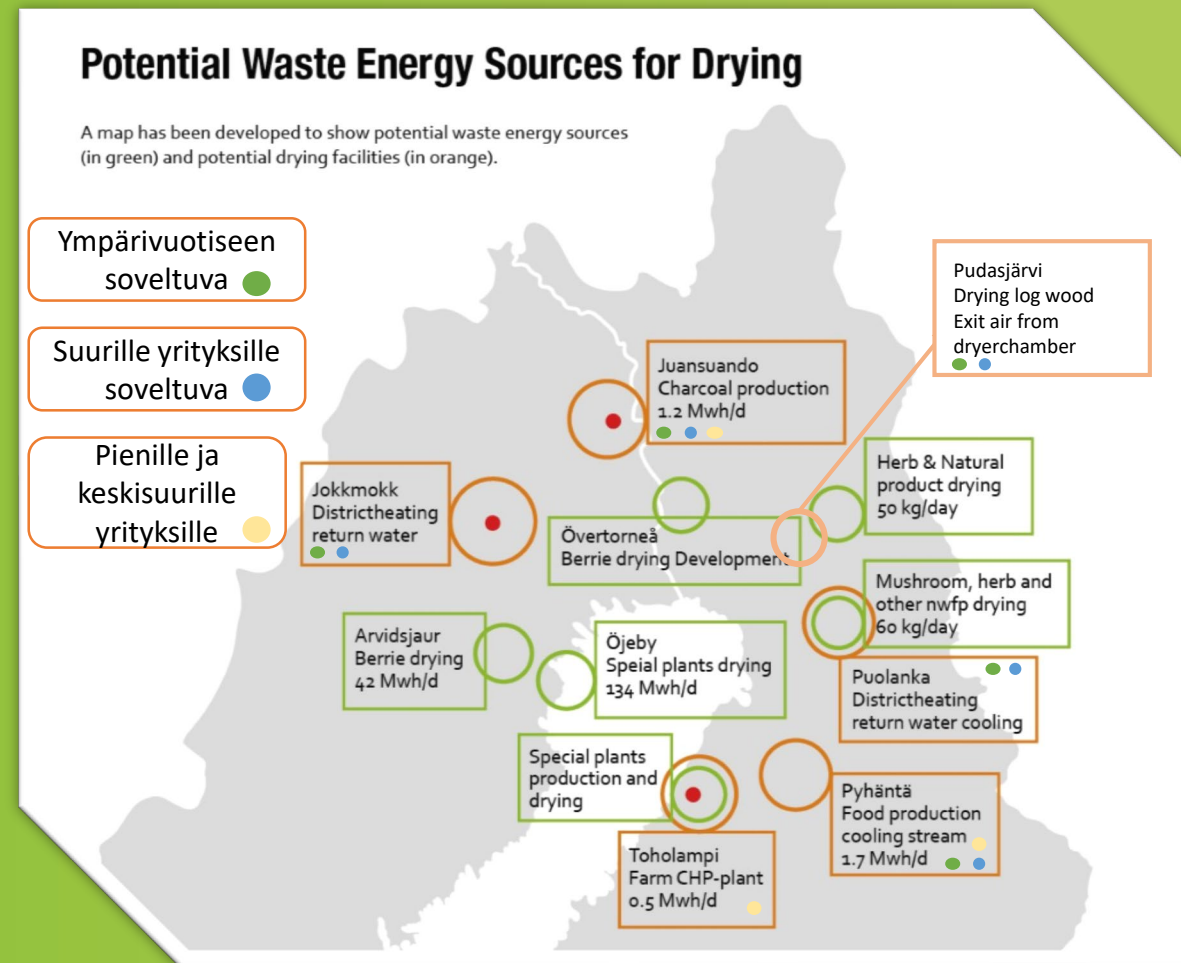

Hukkaenergian hyödyntämisen mahdollisuudet kuivauksessa

Hukkaenergian lähteitä:

- Kaukolämpölaitokset
- Chp-laitoksen ylijäämä
- Elintarvikkeiden käsittelylaitokset

Yleisesti ottaen monet laitokset, missä käytetään suuria energiamääriä, ei hyödynnä lauheteita

Hukkaenergian hyödyntämisen mahdollisuudet kuivauksessa

Hygieeniset tekijät hukkaenergian hyödyntämisessä

- Ilmanlaatu harvoin käy suoraan kuivaamiseen
  - Mikäli hukkaenergia on ilmakiertoisessa järjestelmässä, täytyy ilman epäpuhtaudet suotaa tai eristää pois kuivauskierrosta.
- Nestekiertoisissa järjestelmissä helpompi hallita
  - Nestekiertoisessa järjestelmässä on helppo löytää soveltuva "patteristo"
- Täytyy tarkastella myös ympäristön soveltuvuutta
  - Aiheuttaako ympäristö mahdollista kontaminaatiota jo itsessään
  - Kohde ei sovellu luonnontuotteen kuivaamiseen

Imago

Kustannustekijät hukkaenergian hyödyntämisessä

- Laadun varmistamiseksi täytyy suhdanne kustannusten ja tuottojen välillä olla oikea
  - Hukkaenergian hyödyntäminen voi olla kallis prosessi, mutta sen käyttäminen kustannustehokasta.
- Onko kyseessä ilmakiertoinen vai vesikiertoinen järjestelmä
  - Vesikiertoinen järjestelmä on helpompi toteuttaa elintarvikesäädösten mukaisesti.
  - Ilmakiertoisessa järjestelmässä täytyy käyttää suuria säätötekniisiä laitteita tai ajaa lämpöenergia vesikiertoiseen järjestelmään.

Modulaarisen hukkaenergiaa hyödyntävän kuivaimen kehitys

Hukkaenergian muoto ratkaisee

- Lähes kaikki markkinoilla olevat kuivurit, niin suuret kuin pienet, käyttävät sähköä energialähteenä
→ erittäin huonosti hyödynnettävissä hukkaenergia-käytössä
- Tarvittiin uusi kuivuri, joka voi hyödyntää hukkaenergiaa
  - mahdollisimman hyvä muokattavuus
  - edullinen ratkaisu
  - valmiiksi sivuttain puhaltava konfiguraatio
  - tasainen kuivaaminen

Kuivain on suunniteltu ketjutettavaksi

1. Esikuivauksessa poistetaan tuotteesta vapaa helposti haihtuva vesi
2. Osittain sitoutunut vesi kuivataan toisessa kammiossa
3. Sitoutunut vesi haihdutetaan ensimmäisessä kammiossa

Nykyaikaiset kuivaimet ja niiden parannus taloudellisesti (konvektiokuivain)

Lähtötilanne

- Lämpötilasäätö
  - Epätarkka säädin aiheuttaa suurta seilaamista lämpötiloissa $\pm 10\text{ }^{\circ}\text{C}$
  - Tarkoissa kuivattavissa tuotteissa saattaa hajoittaa arvoyhdisteitä tuotteista
- Ilmavirtaus
  - Useissa valmiissa ratkaisuissa virtaussuunta alhaalta ylös
  - Suuria lämpötilaeroja kuivurin sisällä

Koivunlehtien kuivausta Orakas kuivurilla termostaatin päivityksen jälkeen

Tarkkuus parani $\pm 5\text{ }^{\circ}\text{C}$

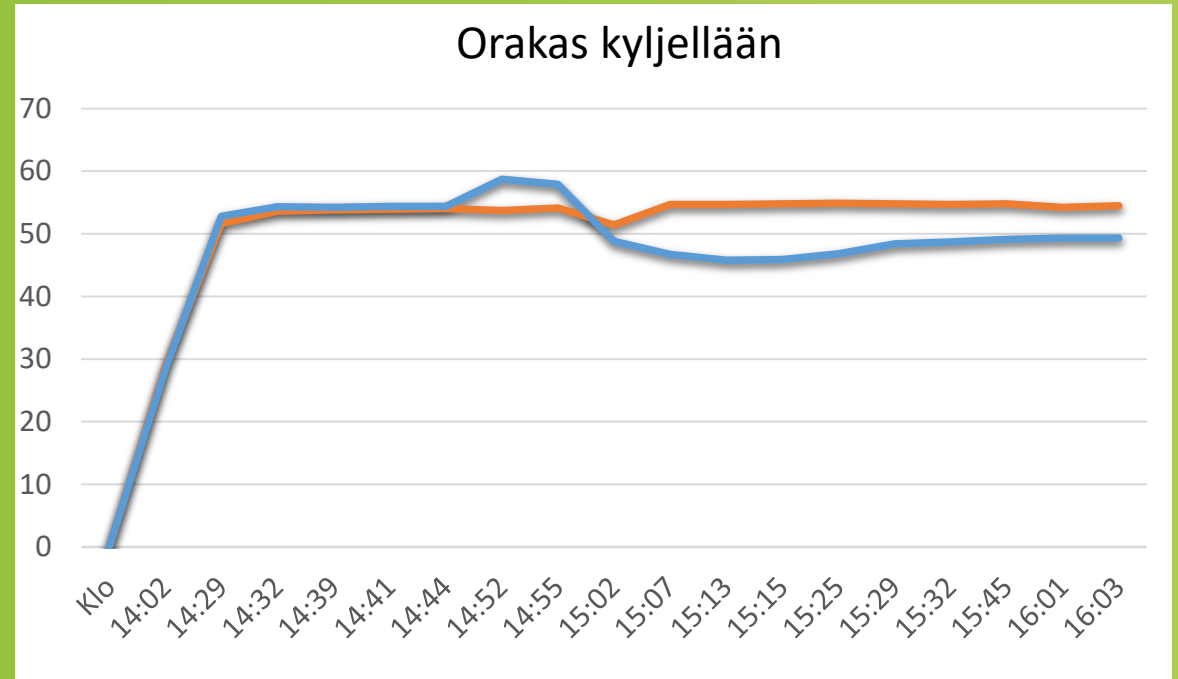
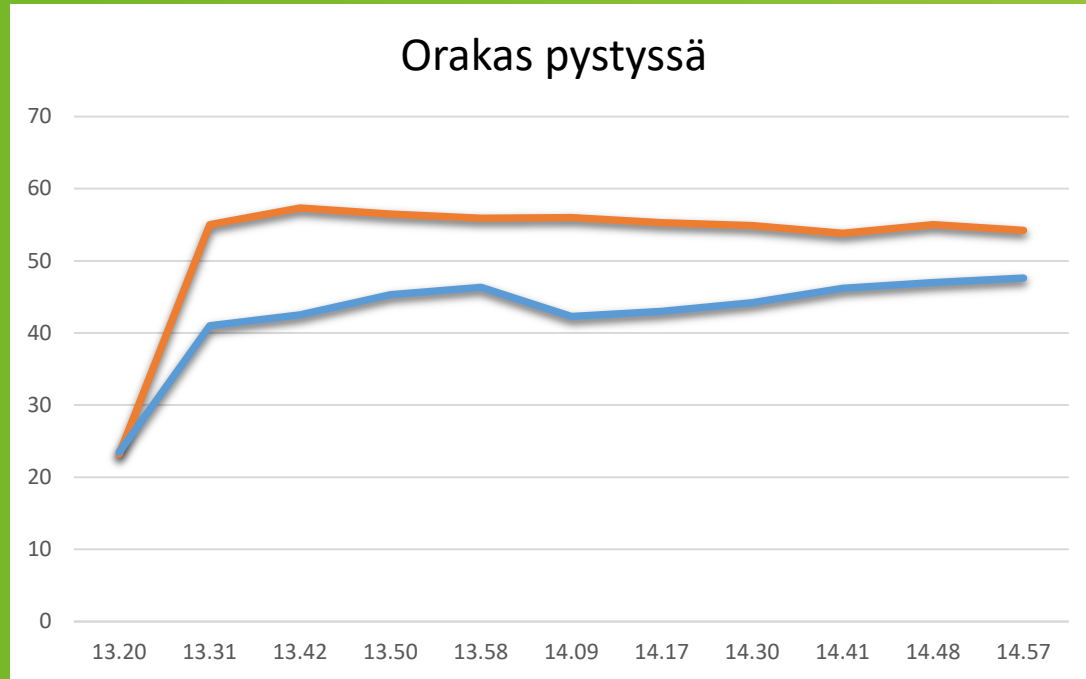

Kuivurin kääntäminen kyljelleen parantaa ilmavirtausta, yhtäaikainen kuivaus kaikilla tasoilla.

MORENPBIZ.

Nykyaikaiset kuivaimet ja niiden parannus taloudellisesti (konvektiokuivain)

— Vastuspää

— Poistopää

Nykyaikaiset kuivaimet ja niiden parannus taloudellisesti (konvektiokuivain)

Ilman uudelleen kierrätyksen lisääminen kuivuriin

- Parantaa kuivurin energiatehokkuutta
- Kustannus hyötyyn nähden matala (5 – 10€)
- Kuivuri saavuttaa tavoitelämpötilan nopeammin
- Toimii osaltaan lisäeristeenä

Alkuperäisessä rakenteessa lämmitetty ilma puhalletaan vain kerran tuotteen läpi

Ilman uudelleenkierrätyksessä yksinkertaisen kanavan läpi johdetaan kuivurin yläosasta lämmintä ilmaa alosaan.

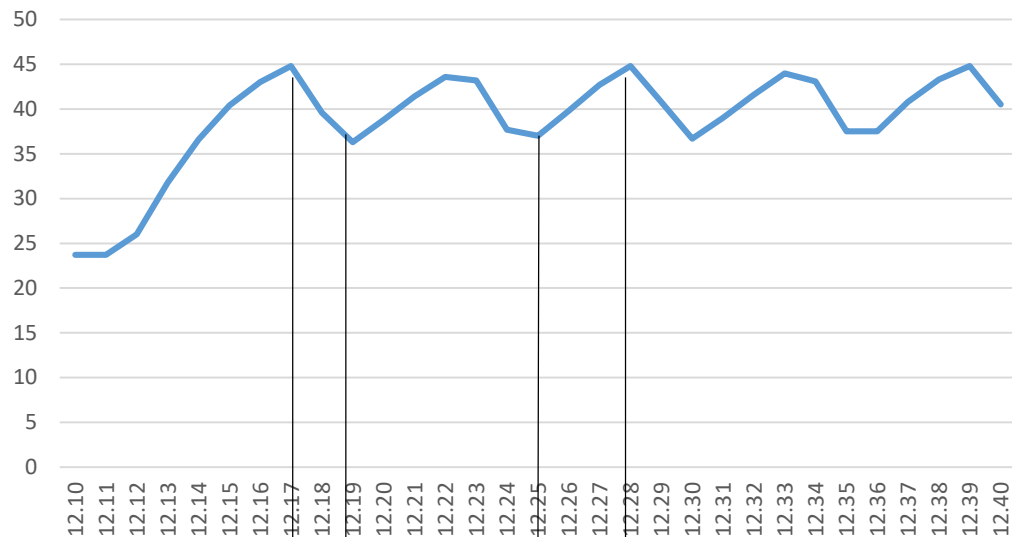

MORENPBIZ.

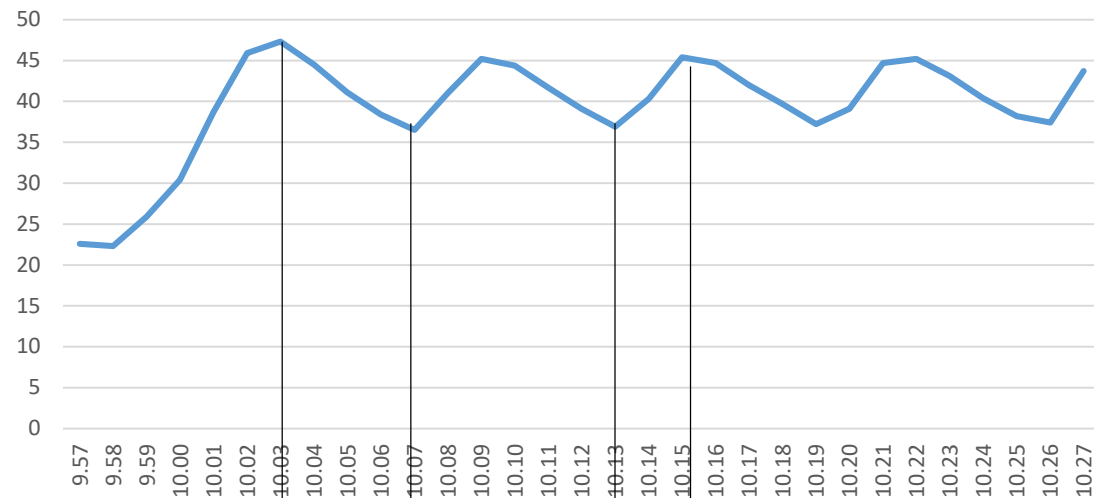
Nykyaikaiset kuivaimet ja niiden parannus taloudellisesti (konvektiokuivain)

Orakas-kuivain vaille ilman takaisinkierätystä

Kuivurin **jäähtyminen**
nopeampaa kuin
lämpeneminen

Orakas-kuivain ilman takaisinkierätyksellä

Kuivurin **lämpeneminen**
nopeampaa kuin
jäähtyminen

MORENPBIZ.

Kuivaus ja hukkaenergia - yhteenveto

Kuivauksen kannalta merkittäviä seikkoja:

- Tasainen ilmavirtaus otettava huomioon suuremmissa kuivureissa jo suunnitteluvaiheessa
- Ilmavirtauksen oikeellinen mitoittaminen
- Lämpötilasäädön riittävä tarkkuus mahdollistaa laadukkaan lopputuloksen
- Energiatehokkuus tuotteen kuivauksessa mahdollistaa suuremman voittomarginaalin lopputuotteesta. Lisäksi energiategokkuutta voidaan käyttää imagon luomisessa/parantamisessa

Hukkaenergian saanti Suomessa on melko hyvällä mallilla. Kysynnän vähyys, ei kuitenkaan ole tuonut asiaa esille aiemmin.

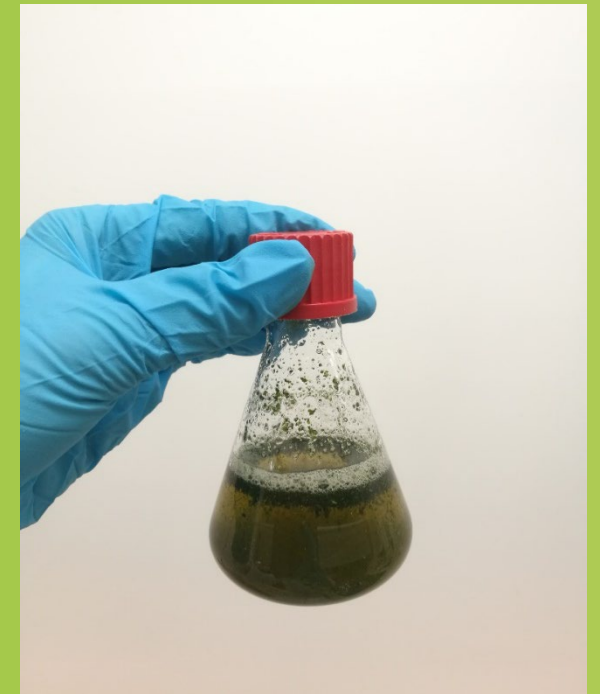
- Voidaan saavuttaa mittavia säästöjä käyttämällä hukkaenergiaa
- Alussa investoinnit voivat olla hieman korkeammat, mutta yritystason käytössä hyödyt (tapauskohtaisesti) ovat suuria

MORENPBIZ.

Laboratorioanalyysit

- Koivun- ja nokkosenlehdistä sekä ruusunjuuresta analysoitiin
  - Kokonaispolyfenolipitoisuus (mg GAE/g ka)
  - Antioksidanttikapasiteetti CUPRAC-menetelmällä (mmol TE/g ka)
- Lisäksi ruusunjuuresta analysoitiin yksittäisiä tehoaineita (mg/g)
  - Salidrosidi
  - Tyrosoli (salidrosidin esiaste)
  - Rosariini
  - Rosaviini
  - Rosiini
  - Sinnamyylialkoholi (rosiinin, rosaviinin ja rosariinin esiaste)

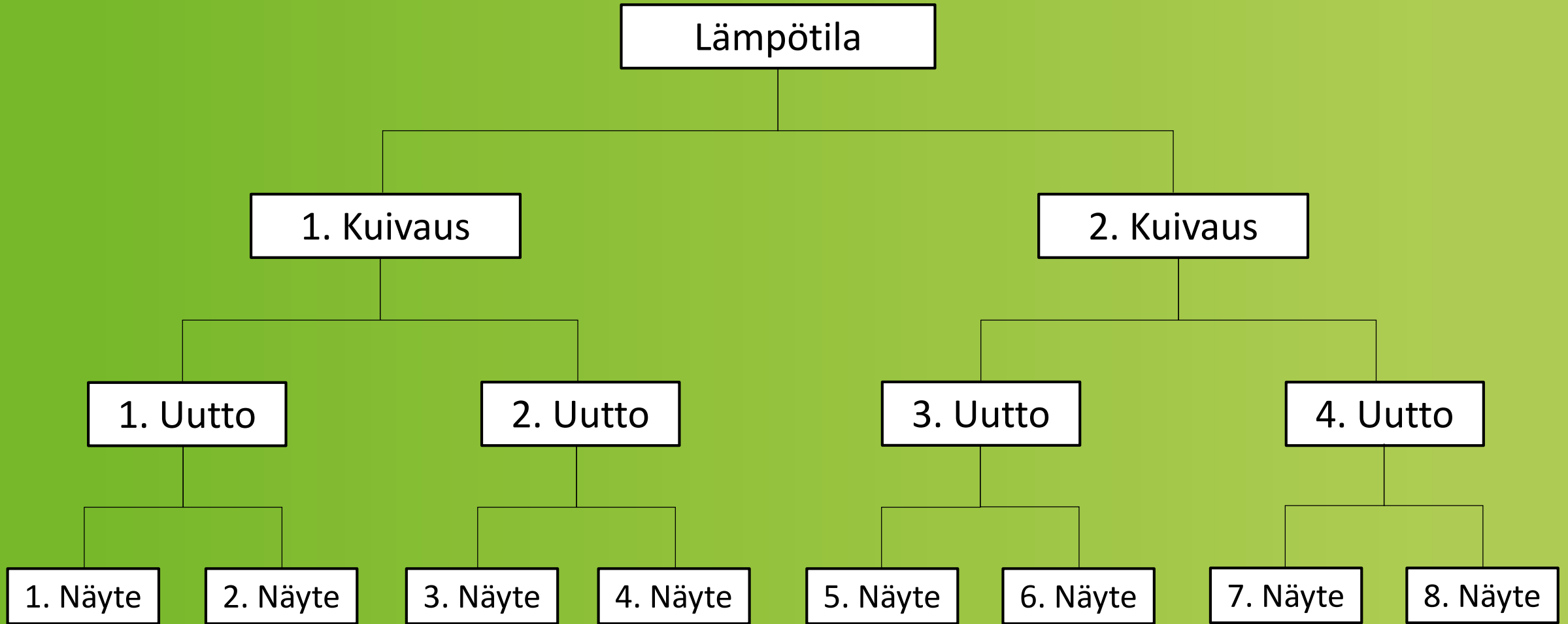

Kuivaus ja kuivurit

- Kuivureina toimivat tavallinen lämpöuuni, vakuumiuuni sekä paranneltu Orakas-konvektiokuivain
- Kuivauspisteet olivat 40, 50, 55, 60, 65, 70 ja 80(75) °C
- Kuivauksen tavoite oli saavuttaa noin 12 m-% loppukosteus
  - Nokkosella kosteus vaihteli 3,1 – 27,3 m-%
  - Koivulla 2,5 – 11,2 m-%
  - Ruusujuurella 2,1 – 16,4 m-%
- Liika kuivaaminen vie turhaan energiaa sekä saattaa aiheuttaa muutoksia materiaalin rakenteessa, tuoksussa, värissä, maussa tai saada lämpötilaherkkiä yhdisteitä hajoamaan
- Liian vähäinen kuivaaminen taas johtaa mikrobikasvustoon ja homehtumiseen

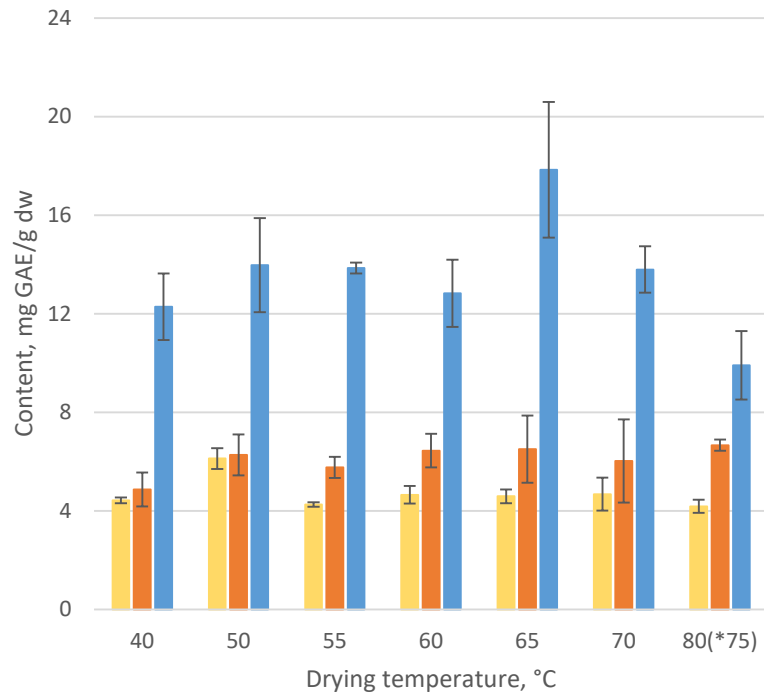
Koejärjestely

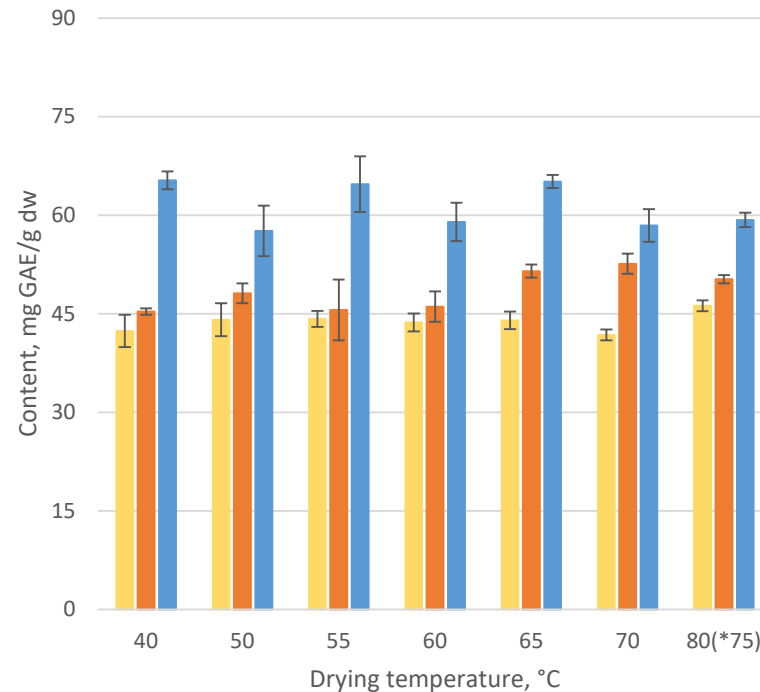
Kuivureiden ja lämpötilojen vaikutus laatuun

- Korkeimmat pitoisuudet kuivatuille tuotteille saatiin vakuumiunilla → tuote vähemmän kosketuksissa hapen kanssa
- Lämpöuunin ja Orakkaan välillä ero oli pienempi

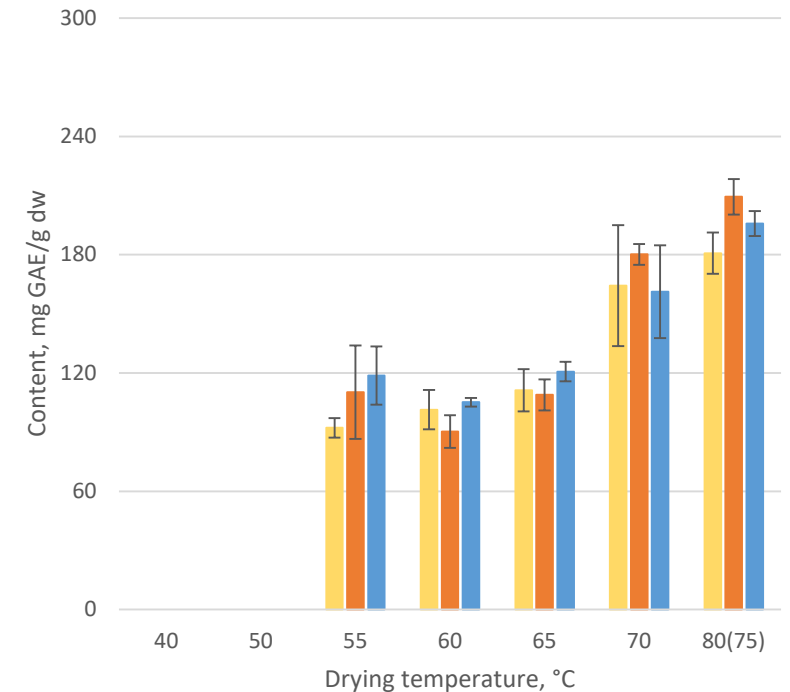
Nokkonen polyfenolit

Koivunlehti polyfenolit

Ruusujuuri polyfenolit

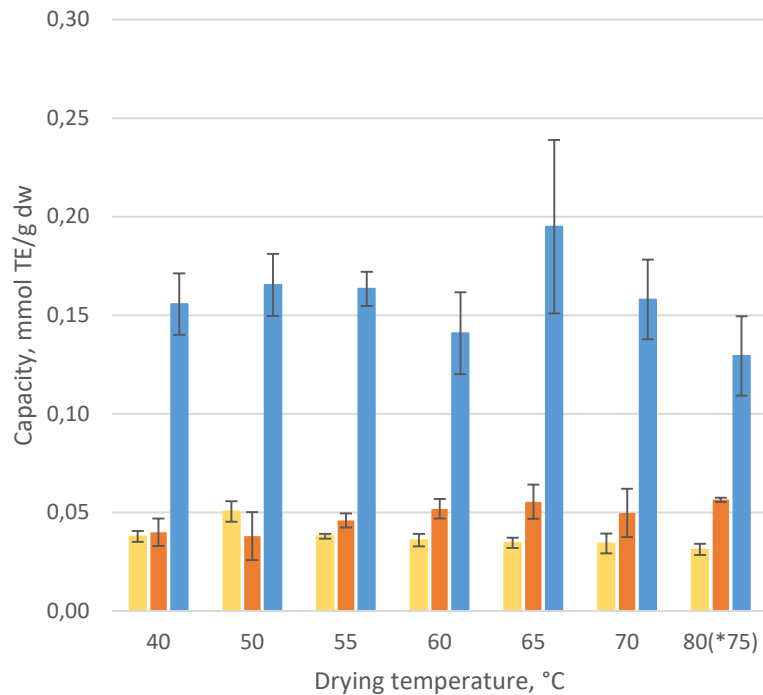

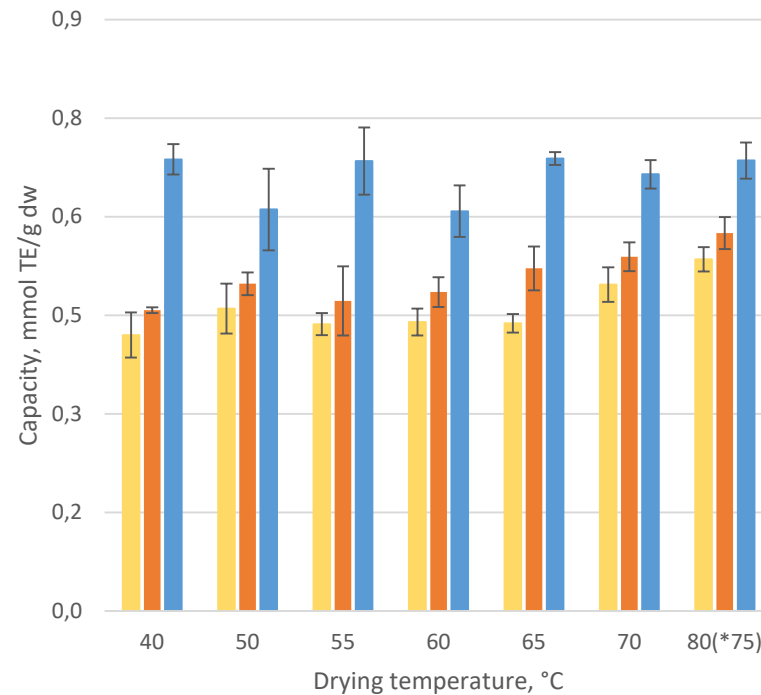
Kuivureiden ja lämpötilojen vaikutus laatuun

- Lämpötilojen välillä ei suurta eroa polyfenoli- tai antioksidanttipitoisuuksissa
→ kannattaa valita lämpötila energiatehokkuuden kannalta
→ suositeltu kuivauslämpötila 60 – 70 °C

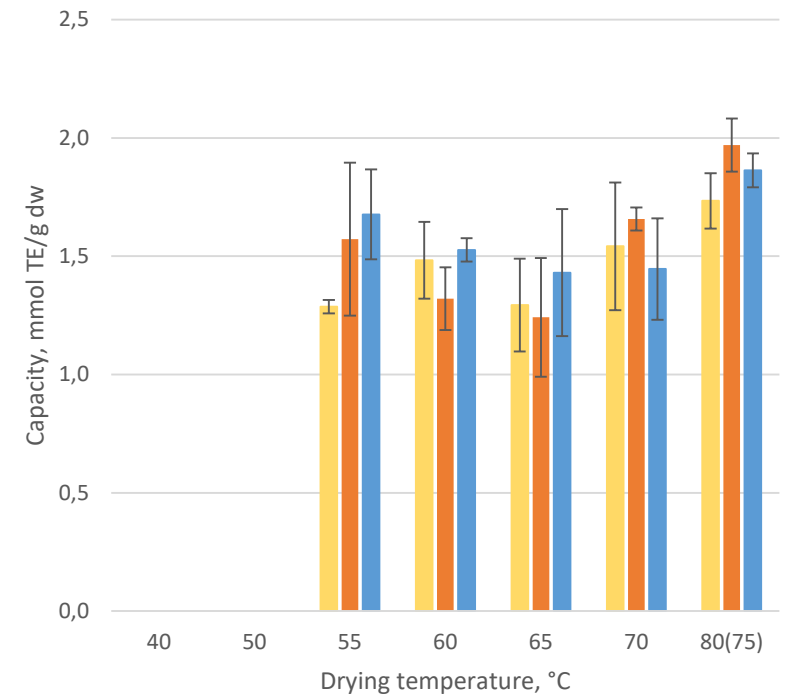
Nokkonen antioksidantit

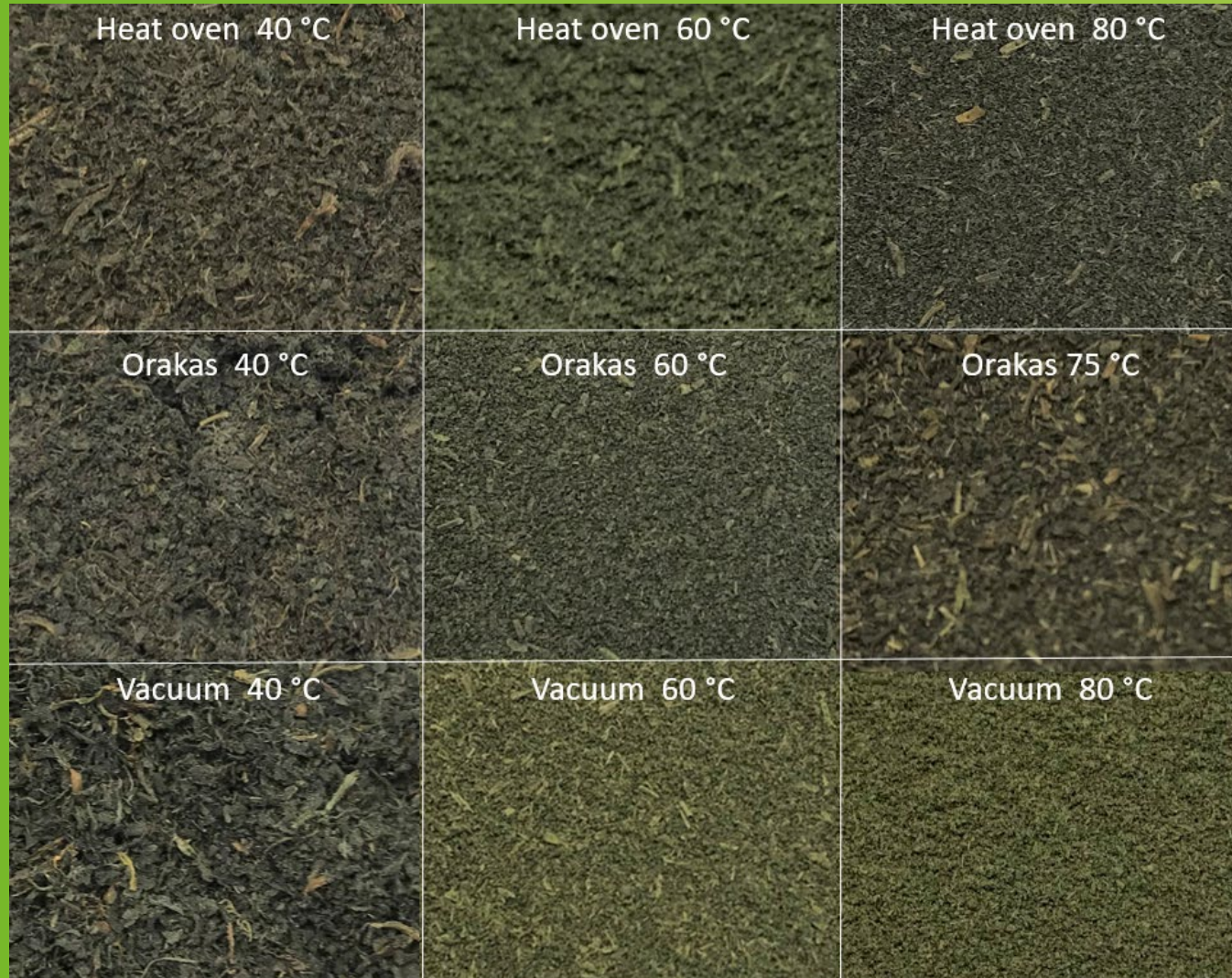
Koivunlehti antioksidantit

Ruusujuuri antioksidantit

Kuivureiden ja lämpötilojen vaikutus väriin

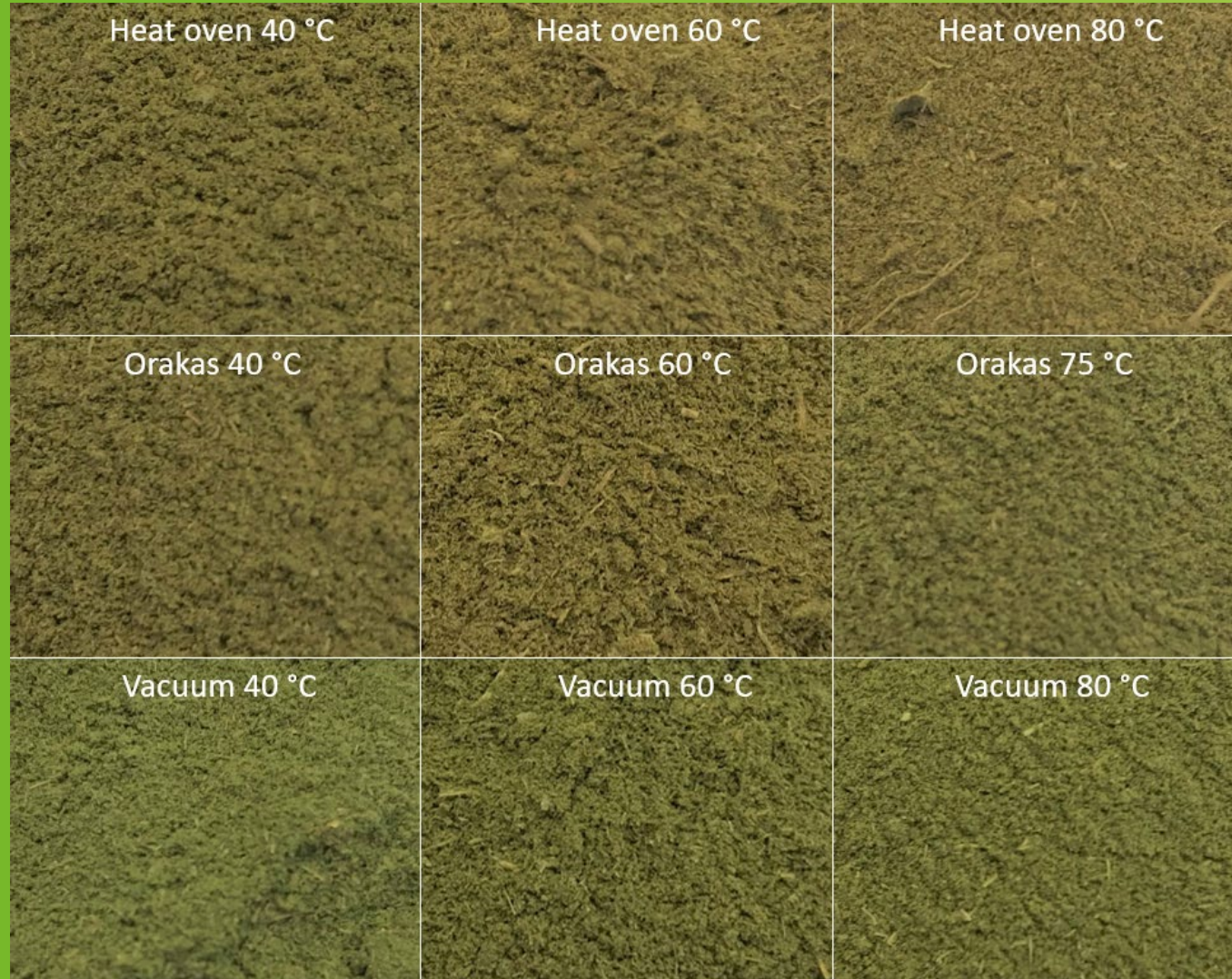

Nokkosenlehti

- Kun kuivattiin 40 asteessa, nokkonen jäi liian kosteaksi → tämä havaitaan tummina isoina partikkeleina
- Hieman vihreämpi lopputulos saavutettiin vakuumiuunilla kuin Orakkaalla tai lämpöuunilla

Kuivureiden ja lämpötilojen vaikutus väriin

Koivunlehti

- Vihreämpi lopputulos saadaan vakuumiuunilla
- Klorofylli hajoaa enemmän Orakkaassa ja lämpöuunissa
- Klorofyllin hajoamiseen vaikuttaa:
  - Kuuma lämpötila
  - Pitkittänyt lämpökäsittely (aika)
  - Happi, pH ja valo

Kuivureiden ja lämpötilojen vaikutus väriin

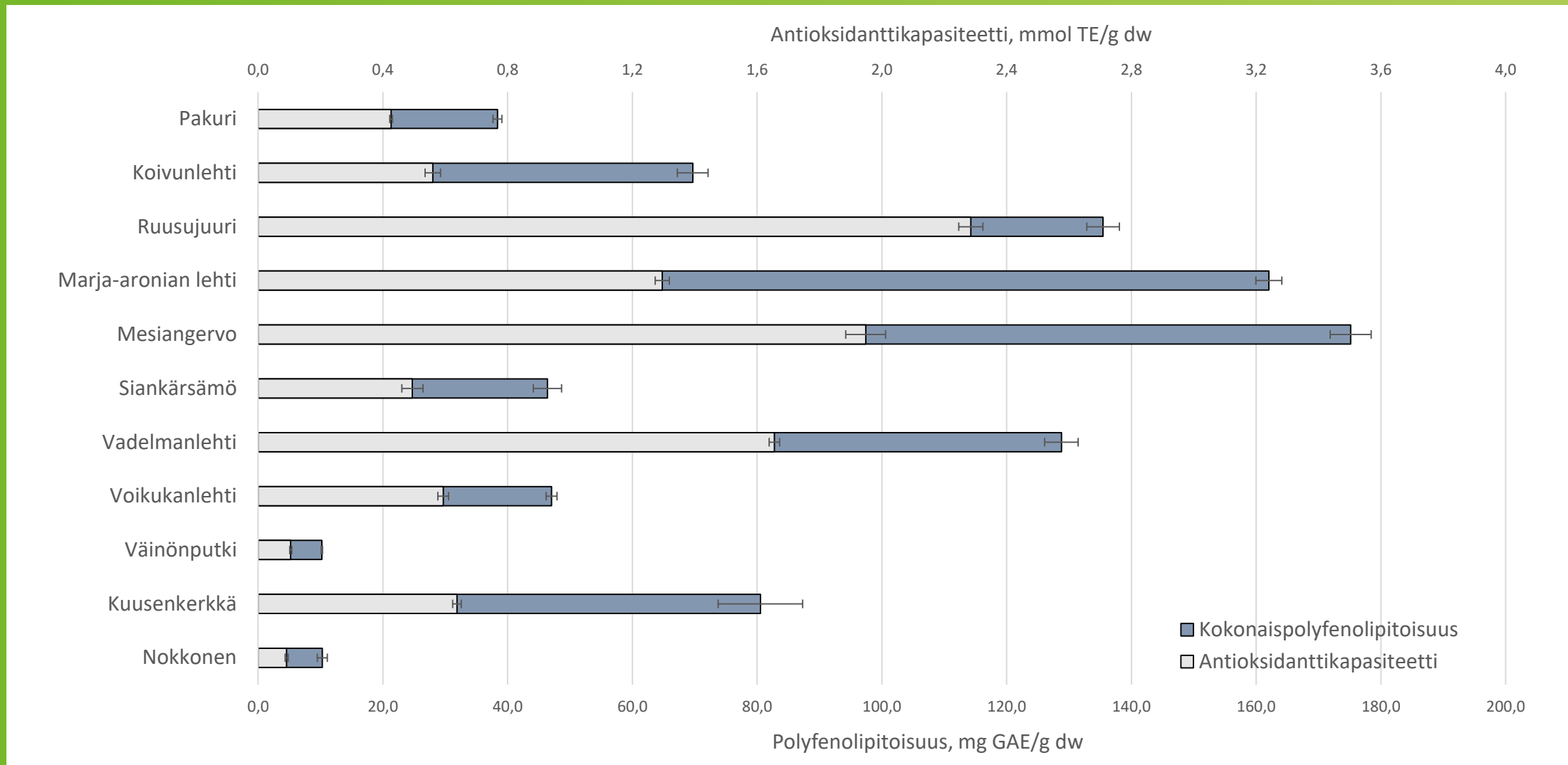

Ruusujuuri

- Väriltään heleän vaaleanpunaista, kuori tumman ruskea
- Vaaleanpunertava väri näyttää säilyvän parhaiten matalissa lämpötiloissa vakuumiunilla
- Korkeissa lämpötiloissa, Orakkaalla tai lämpöuunilla kuivattaessa jauhe muuttuu ruskeammaksi

MORENPBIZ.

Kasvien polyfenoli- ja antioksidanttipitoisuuksia

Laadun säilyminen - yhteenveto

- Lämpötilojen välillä ei havaita suuria eroja polyfenolien tai antioksidanttien osalta
- Laadun osalta on suurempi merkitys, millä kuivaat kuin missä lämpötilassa kuivaat
- Mikäli tuotteessa halutaan säilyttää jokin tietty yhdiste/yhdisteryhmä, kannattaa säilyvyys varmistaa analyyseillä → jotkut yksittäiset yhdisteet saattavat olla hyvin lämpötilaherkkiä
- Polyfenolien ja antioksidanttien osalta kuivaus kannattaa tehdä 60 – 70 °C välillä. Tällöin laatu säilyy, mutta kuivausaika on lyhyt ja energiankulutus kohtuullinen

Projektikumppanit

Suomi

Centria ammattikorkeakoulu (Centria)
Oulun ammattikorkeakoulu (Oamk)

Ruotsi

Luulajan teknillinen yliopisto (LTU)
Hushållningsällskapet (HS)

Kiitos mielenkiinnosta!

<https://tki.centria.fi/hanke/morenpbiz/1936>

Projektipäällikkö
Jaana Väisänen

Oulun ammattikorkeakoulu
jaana.vaisanen@oamk.fi
puh. 040 7384924

TKI-Asiantuntija
Antti Takalo

Centria ammattikorkeakoulu
antti.takalo@centria.fi
puh. 040 5930379

TKI-Asiantuntija
Eveliina Isoaari

Centria ammattikorkeakoulu
eveliina.isoaari@centria.fi
puh. 040 1862462